



פרשת בא — מצנת הנחת תפילין

בפרשת השבוע כתובה מצנת התפילין: "וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָהּ, וּלְטוֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ" (יג טז). בתוך כל אחד מבתי התפילין – של יד ושל ראש – כתובות ארבע פרשיות התפילין: פרשת "קִדְשׁ לִי כָל בְּכוֹר" (שמות יג א–י) ופרשת "וְהָיָה כִּי יִבְאֶךָ" (שמות יג יא–טז) המופיעות בסוף פרשת בא, ושתי פרשות מחומש דברים: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" (דברים ו ד–ט) ו"וְהָיָה אִם שָׁמַע" (דברים יא יג–כא).

בטעם מצנת התפילין כתב בעל "ספר החינוך" (מצנה תכא), שהתפילין (יחד עם הציצית והמזוזה) הם חלק ממערכת השמירה שהעמיד לנו הקב"ה לסייע לנו שלא נחטא. וכך כתב הרמב"ם (סוף פרק ו מהלכות תפילין ומזוזה וספר תורה) "כל מי שיש לו תפילין בראשו ובזרועו, וציצית בבגדו, ומזוזה בפתחו – מוחזק לו שלא יחטא, שהרי יש לו מזכירים רבים; והן הן המלאכים שמצילין אותו מלחטוא".

מהפסוק שבפרשתנו "וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָהּ" (יג טז) לומדים חז"ל על איזו יד יש להניח תפילין. הכתיב של המילה "יָדְכָהּ" חריג. בדרך כלל "יד שלך" כתובה במקרא "יָדְךָ" בכ' סופית, ואילו כאן המילה כתובה בתוספת ה' סופית. הכתיב "ידכה" מאפשר לקרוא "יד-כָּה". בעברית המקורית "כָּה" פירושה "חלשה" (לא כמו בעברית בימינו ש"כהה" פירושה "חשוכה", ולא "בהירה"). לכן "יד כהה" היינו היד החלשה, היד הפחות דומיננטית. את התפילין של יד מניחים על היד החלשה של המניח: ימני מניח תפילין על ידו השמאלית, ושמאלי מניח על ידו הימנית.

נשאלת השאלה: בדרך כלל אנו מקפידים לקיים מצוות ביד ימין, היד החשובה, וביד ימין יש להחזיק את מה שמברכים עליו. אפילו בהתנהגות היומיומית של האדם, כמו לבישת בגדים, ראוי להקדים את יד ימין (שולחן ערוך ולבוש אורח חיים סימן ב סעיף ד). אם כן, מדוע מניחים תפילין דווקא על יד שמאל, היד החלשה?

נראה שהטעם לכך הוא שאדם שמצליח בעשייה שלו, תולה את הצלחתו בדרך כלל בכישרונותיו המיוחדים, והוא נוטה לשכוח שהצלחתו תלויה בברכת ה'. לכן מניחים תפילין של יד על היד החלשה, כדי להזכיר לאדם שמקור הצלחתו באביו שבשמיים שבירך אותו בכישרון וביכולת, ואלמלא עזרתו של הקב"ה, התוצאה הייתה כמו דבר שנעשה ביד שמאל.

כתב ה"שולחן ערוך" (אורח חיים סימן כה סעיף ט): אסור להפסיק בדיבור בין הנחת תפילין של יד להנחת תפילין של ראש. מה הרעיון שעומד מאחורי איסור זה?

ארץ ישראל אמונה טהרת המשפחה בית המקדש פרשת שבוע תנ"ך

שי
לש"י

מ"י
פזרים

לימוד והנצחה לעילוי נשמות שלמה וישי קרויזר ז"ל
אחים יקרים ואהובים אשר עלו יחדיו בסערה לגנזי מרומים
מתוך אתר שי לש"י : shayleshay.co.il

תפילין של יד מסמלים את העשייה הגשמית של האדם, ותפילין של ראש מסמלים את הצד הרוחני והחיבור לקב"ה. מכאן אנו לומדים שאסור שיהיה נתק והפסק בין העשייה הגשמית לעשייה הרוחנית ושתייהן צריכות להיות אחוזות וקשורות זו בזו.

"בְּכֹל דְרָכֶיךָ דַּעְהוּ, וְהוּא יִישָׁר אֶרְחֻתֶיךָ" (משלי ג ו).